V torek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom za vse leto 8 gl. — k. za pol leta . . 4 „ — „ za četrt leta . 2 „ 20 „

Po pošti:
Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — „
za četrt leta 2 „ 60 „

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:
Za navadno dvestopnovrsto se plačuje 6 kr., če se natisne 1krat 5 kr. če se tiska 2krat 4 kr. če se tiska 3krat, veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat kolek (štempelj) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Št. 83. V Mariboru 17. julija 1869. Tečaj II.

Slovenci in slovanska vzajemnost.

(Dalje.)

Veliko je tacih politikarjev, ki porekó, da vzajemnost z ruskim narodom bi nam ne pomagala nič. Rusija je prevelika, mora razpasti; obstoja iz preveč različnih narodov in Poljska je rana na ruskem životu, ki se nikdar ne bo zecelila itd. V resnici je Rusija tako velika država, kakoršne dozdaj svet še ni videl; tudi je res, da pod krili ruskega orla biva veliko, veliko različnih narodov. Da bodo Poljaki vedno uporniji, dokler jih kaj bo, ne bomo ugovarjali. Priznamo tudi, da zadnja izhodnja vojska ni tako zanjo izšla se, kakor prešnje. A vendar bi bilo napačno, ako bi se hotelo vse po enem kopitu meriti. Rimska država je začela razpadati še le, ko je prenehala pri Rimcih ljubezen do očetnjave, do časti in slave; ko je na mesto slavnega rimskega junaštva stopila naj ostudnejša mehkužnost; ko so se namestu starih čednost očitno pregrehe delale, ktere niso da bi jih popisavali. Tudi je pomisliti, da so bili Rimci v primeri s podvrženimi njim narodi le mala peščica, in da se rimska država ni popolnoma skupaj držala. Nekdanja posestva španjske krone v Ameriki so se odcepila od Španjske, ker jih je ta le za to imela, da jih je nevsmiljeno odirala, kakor Angležka odira dandenašnji svoje kolonije. O carstvu Karola Velikega ni treba, da govorimo, imelo je že ob svojem začetku fevdalni germanski namen, da se razdeli med Karolove naslednike.

Čisto drugač ravna Rusija. Ljudstva, ki si jih je v dveh sto letih na svojih mejah podvrgla, so si svoje stanje neizmerno zboljšala. Ne tarejo jih ne davki, ne samovolja carskih namestnikov. Puščena je novo pridobljenim skoraj popolna samouprava. Pri tacih, ki so dalj časa podvrženi, so pa vpeljane ravno tiste postave, kakor so v ostali Rusiji; ti vživajo vse pravice ruskega državljana, in se ne štejejo nikakor za tujce ali celo podvržence. Rusi po krvi med njimi nimajo predpravic, kakor Angleži po svojih kolonijah. Rusija ne pozna kolonij. Zato pa se je veliko teh ljudstev že popolnoma porusilo. Veliko jih je pristopilo h krščanski veri, če se tudi niso pošiljali misijonarji med nje, kakor jih pošiljajo brez vspeha Angleži v Indijo. Novica ki je nedavno šla po evropskih časopisih o strašnih puntih teh ljudstev zoper Ruse je izmišljena. Resnica je le, da je nekaj kirgizkih sultanov nekega ruskega polkovnika napadlo, ki je šel s sotnjo Kozakov čez njih stepo; pa Kozakov niso premagali. Ko so Rusi neizmerno planjavo, ki sega od Urala do kitajske meje in ki se imenuje kirgizka stepa, v posest vzeli, so pustili sultanom vso oblast čez ljudstva. Zdaj pa jim hočejo to barbarsko oblast skrajšati, v stepi zidati mesta in Kirgize na stanovitno življenje navaditi. To je bilo vzrok nezadovoljstva sultanov in tistega napada na peščico Kozakov, ki sta v zapadnji Evropi tak hrup napravila. Smešno pa je, kar zapadnji časniki trobijo in kar nevedneži verjamejo, da se puntajo donski Kozaki — nasledniki slavnega Jermaka, najzvestejši in za čast in slavo svoje očetnjave najbolj vneti sinovi Rusije. Toda, če bi prav res bilo — kar pa ni — vse, kar Poljaki po zapadnjih časopisih o tej stvari pisarijo, bi ti punti vendar ne mogli stebra ruske države, ruske moči omajati. Vsa ljudstva na Ruskem, ki niso slovanske krvi, ne štejejo deseti del toliko, ko Rusi po krvi. Tudi ni porazumljenja in vzajemnosti med njimi: so preveč različnih plemen in stanujejo predaleč eno od druzega. Vsa neslovanska ljudstva na Ruskem stanujejo le ob mejah carstva, v sredi njih pa stoji ogromna, nikjer ne pretrgana celota ruskega naroda. Kar se tiče Poljske, je napačno misliti, da je ves poljski narod zoper Ruse. Kmetje se ne puntajo; če bi kterikrat za orožje prijeli, bi ga pač rabili zoper poljskega šljahtiča, a ne zoper Rusa. Krvava statistika zadnjega poljskega punta nam kaže, da so poljski puntarji obesili 1375 ruskih privržencev, med temi 1315 poljskih kmetov, zato, ker so držali z Rusi, a ruska vlada je zavoljo puntanja k smrti obsodila vsega skupaj: 216 oseb; med temi je bilo samo 23 kmetov. Vprašamo tedaj: zoper koga je bilo več kmetov? zoper Ruse ali zoper Poljake? Če te številke kaj pomenijo, nam odgovora ni treba. Posebno zdaj je poljski kmet zadovoljen s svojim stanjem in z rusko vlado; kar so mu poljski puntarji vedno obetali a nikdar ne bili mož besede, mu je dala ruska vlada: otela ga je samovoljstva šljahtičevega, podelila mu zemljo in samoupravo soseskino. Uporstvo zoper Ruse na Poljskem je le med šljahto, pa ta bo sčasoma do čistega zginila. Poljski kmet Poljaka le „pana“ imenuje, samega sebe se ne šteje za Poljaka. Poljski punti Rusiji niso več nevarni!

Ako zadnja vojska za Rusijo ni bila srečna, tudi ni bila slavna za njene sovražnike. Koliko so ti opravili v dveh letih zoper njo? — Toliko, da so Rusiji pokazali, ka se jej ni bati, če se prav vsa Evropa nad njo vzdigne, kajti bila je tedaj na nogah vsa zapadna Evropa z vsemi svojimi silami. A takrat Rusija še ni imela železnic, ki zdaj prepregajo neizmerno carstvo; kmet je bil še sužen, narodno življenje zatirano od nemških dvornikov.

Da pripravijo Rusijo v slabo ime, si prizadevajo Poljaki na vso moč. Po vseh stolnih mestih imajo svoja opravništva, ki se pečajo samo s tem, da si zmišljujo laži o Rusiji, ktere v obliki dopisov pošiljajo zapadnim časnikom. Francosko vlado so napravili, da je katedro, ki je bila na parižkem vseučilišči za „slovanski jezik“, prekrstila v „katedro za slovanske jezike.“ To bi nič ne pomenilo, ali razprave, ki so bile o tej stvari v francoskem državnem zboru, so očividno pokazale, da je to le demonstracija zoper slovansko vzajemnost. Nekteri govorniki so trdili, da se pod vzajemnim imenom „slovanski“ le rusicizem goji. Pa ta je prazna. Ta katedra za slovanstvo ni imela nikake važnosti; slovela je nekoliko le, dokler je ranjki poljski pesnik Mickievič živel, pa on gotovo ni rusicizma zagovarjal, ampak napeljaval je o vsaki priliki vodo na poljski mlin. Neki ljubljanski domorodec, ki je morebiti le od daleč slišal nekaj o tej stvari zvoniti, si je neki za posebno čast štel, precej slovenskih knjig tej katedri poslati. Če bi bil bral, kakšne nesramne reči so se pri tej razpravi v francoskem državnem zboru o Slovanih sploh govorile, bi se gotovo za to katedro zmenil ne bili. Morebiti ga to tolaži, da zdaj njegovo ime tudi v Parizu poznajo?

Listek.

Socijalno vprašanje.

(Dalje.)

Poglejmo zdaj na zapad k Francozom, Angležem, Nemcem, pri kterih narodih je denes socijalno gibanje naj bolj živo. Oni so storili že celo literaturo, ki ta predmed razpravlja, oni imajo svoje dnevnike, ki vse dogodke iz socijalističnega gledišča razsojajo, oni imajo svoja socijalistična društva, socijalistične tabore itd. Na evropskem zapadu so socijalne teorije že neke strogo znanstvene forme na-se vzele, forme, v kterih morejo in smejo tudi pred zakonodejne zbore stopiti, in uvaženje in poštev za-se zahtevati.

Vse socijalno gibanje na zapadu piči v tem: kako **iz** denašnjih, kakor se pravi, slabih socijalnih razmer — in kako **v druge** bolje priti. Denašnje socijalne razmere podreti in razdejati, to ni lahka stvar, kajti njih korenine segajo globokeje in širokeje, nego se na površji vidi. Še težje nego podirati je pa kalup za nove, in sicer bolje socijalne razmere stvoriti. Podirati, razdevati se še dá, ali novo graditi, to je vrag i dva! Socijalni proces se ne da od denes do jutri dognati, za to treba časa, in sicer dolgo časa. Nove generacije morajo vzrasti in ž njimi novi nazori, z denašnjo generacijo se ne da mnogo doseči.

Proudhon je predlagal, naj se obustavi pravica oporočenja (testiranja), naj na mesto denašnjih postavnih naslednikov fiskus stopi, naj ta zapuščine umrlih v svojo last, in pod svoje upravo vzame, naslednikom pa naj toliko dela priskrbi, da se morejo pošteno preživeti. Tako bi v teku enega človeškega zaroda fiškus, ali če se hoče raje reči: država, občina, ali občestvo lastnik vsega narodovega imenja postal, in potem, kakor bi se že hotelo, ali sam nadalje gospodarstvene zadeve opravljal, in prilike razdeljeval, ali pa zgromadeno narodno imenje na novo, se ve da enakomerno za eno generacijo razdelil; v drugi generaciji zopet v svoji roki zgromadeval, in zopet radeljeval in tako naprej v kolobarji.

Drugi so neki davkarski sistem izduhtali, poleg kterega bi se mogla enakomerna razdelitev blaga najprej napotiti, počasi do kraja izpeljati, in nazadnje tudi v tej razdelitvi ohraniti. Najpopreje naj se — tako ti davkarji svetujejo — normalno imenje odloči, kolikor ga je za eksistencijo poedinca, ali familije, ali zadruge, ali občine neobhodno potrebno. Tisti, ki že na tem normalu stoji, naj plača n. pr. 10 gold. letnega davka pa še neki x gold. čez; 10 gold. naj država za obče potrebe potroši, x gld. naj pa med tiste porazdeli, kterih imenje stoji pod normalom. Nadnormalci naj tako dolgo x gold. čez normalni davek plačujejo, da po tem plačevanji na normal padejo; x gold. naj se pa nasprotno tako dolgo podnormalcem iz državne blagajne plačujejo, da se ti po teh prijetkih na normal vzdignejo. In tako bi se poravnalo ravnovesje, ki zdaj napošev stoji. — Jaz se tukaj v kritiko teh predlogov, ki jih tudi celo na kratko omenjevam, ne bom spuščal, prostor je za to premajhen. Ali so izpeljivi, ali niso izpeljivi, to pustim na stran.

Zopet drugi, (in sicer velika stranka) pričakujejo od tistih zavodov, ki jih sploh narodne banke imenujemo, zdravilo našim bolnim društvenim razmeram. Kaj so narodne banke? Narodne, ali bolje rekoč ljudske banke so, če se sme definicija v kaki sliki in priliki izreči, srce, skoz ktero je tok, ali premikanje in premetanje ljudskega blaga napeljan. Na eni strani teče blago (ali njegov namestnik denar) **v** banko od tistih virov, ki blago pridelujejo, na drugi strani pa teče zopet to blago **iz** banke in sicer zato, da se potroši. S trošenjem se polje gnoji, in potrošeno blago pomlajeno zopet nazaj v banko teče. Banka je komunistični hambar ljudstva. Kdor ima odvišega blaga, ga nese v banko hranit, njej skrb prepuščaje, da ne bo mrtvo ležé strhnelo, ampak po kolobarenji se mladilo, množilo in žlahtilo. Ljudske banke so tedaj v glavnem take ustanove, ki kolobarenje blaga med producenti in konsumenti posredujejo, in na tak način v nekem smislu tudi ljudsko gospodarstvo vodijo in regulirajo. Velike koristi za blagostanje našega naroda bi bila kaka slovenska ljudska banka v Ljubljani. Dobiček, ki odpada po kolobarenji blaga tako rekoč sam od sebe, bi doma ostal, tako pa gre na vse vetrove. Tržačani so prvi na praktično polje stopili osnovaje delavcev društvo. Z malim so začeli pa iz malega raste veliko. Idealno smo mi Slovenci že do sita delali, čas je, da

Komaj so Poljaki to svojo „zmago“ dosegli, s ktero sebi nič koristili, Rusiji nič škodovali niso — in morebiti ravno zato, ker so to sami previdéli — so si drugo zmislili, namreč, da Rusi niso Slovani ampak Mongoli. Spisali so o tem brošuro in morebiti tudi v Ljubljano poslali, ki jo je Francoz Delamare izdal. O tem pa prihodnjič.

Dopisi.

Iz Ljubljane 13. julija*) [Izv. dop.] (Nova dogodba na Igu.) Breztaktnost vladnih služabnikov je zopet po sili osnovala ižansko dogodbo, ktera se bode brez dvojbe tudi sodnje preiskovala. Nam še njene posameznosti niso znane do zadnjega drobca, da-si je včerajšnji „Tagblatt“ o tem že pisal; kajti koliko je tem novinam verjeti, kader je govor o Slovencih, ni treba ponavljati, ker je bilo že tolikrat povedano. Hočemo torej poročiti, kolikor smo do zdaj mogli zvedeti, pristavljaje, da pozneje radi popravimo in dostavimo, ako se pokaže, da kaj nismo dobro ali dovolj slišali.

„Slov. Narod“ je že povedal, zakaj je bilo 4. dan t. m. nekaj Slovencev na Ig šlo popolnem privatno, brez zastav, brez kacih druzih političnih znamenj ali razkazovanj. Dostaviti je, da, ker so bili Ižanci to star sami odložili od 27. junija dalje, bilo je iz početka v Ljubljani tako odločeno, da bi se šlo na Ig še le preteklo nedeljo (11. dan t. m.), ter da se je potem zadnje dni tedna odločilo, vendar 4. dan t. m. na Ig priti, kar se je tudi zgodilo. Na Studenec je bilo to poročeno, a ižanskim okoličanom, izmed kterih so dekleta in mladeniči tudi nekoliko pridali za novo zastavo, kaže da ta prenaredba ni bila o pravem času znana, ker se morebiti že ni utegnila razglasiti. Za tega delj je bil po ižanski okolici glas počil, da Ljubljančani res pridejo še le zadnjo nedeljo (11. dan t. m.), kar je zvedel tudi okrajni glavar Pajek, kteri je torej naglo na Ig poslal 4 žandarje v pomoč ižanskim žandarjem. Po polu dne se res na Igu zbere mnogo obližnjih kmetov, da bi videli novo zastavo. Mladi Ižanci jo torej prineso iz hiše, v kteri je bila hranjena, ker se v tacem ozkem prostoru ni pokazati mogla tako množnemu narodu, kolikor se ga je bilo nabralo. Ko zastavo nesó po vasi, priskočijo žandarji, prepovedó jo prenašati ino jo hoté vzeti. Zastavnik, mlad človek, čujemo da je ni hotel dati, in ker so mu pretíli z orožjem, da je rekel: „tu stojim! Prebodite me, ako smète!“ Podoba je, da se je opominjal Rodeta, kterega so tako po mesarski razčetrtali. Žandarji so bajé hoteli streljati, a neki sodbénj hlapec da je ubranil. V tem pritisne od vseh strani mnogo ljudstva, ktero se je temu početju glasno protivílo, rekoč: „zastava je naša; mi smo jo napravili ter nečemo te sramote, da nam bi se vzela!“ Žandarji se vmeknó ter še le po noči ali sami odidó v Ljubljano ali poročé, kaj se je godilo. O polu noči se je iz Ljubljane potem na 5 vozéh na Ig odvêzlo 30—40 Huynovih vojakov, kteri so našli sicer vso vas pokojno, a vendar so razpotakneni po hišah, kakor se pripoveduje. Drugo jutro peš ide za njimi cela kompanija Huynovcev, kteri so se potem še ist dan povrnili zopet v mesto. „Tagblatt“ piše, da je bila kmetom zastava vzeta, in da je o tej priliki bil tudi nekdo bajé ranjen, — česar mi nismo nikakor slišali. Ta z lažmi tako naložen časnik, da mu kolesa do pésta v blatu gazijo, dalje piše, ka so poprejšnjo nedeljo bili Slovenci samo za to na Igu, da bi Ižance jeli politično mečiti, pa da so tudi poslednjo nedeljo hoteli priti z istega namena, a da jih ni bilo, ker so se zbali pretepa. — Golo resnico je o tem povedal in pripoveduje „Slov. Narod“, ki ne cvre laži, ne suka dogodkov, kakor „Tagblatt“, kteri naposled pristavlja: „slišati je, ka se ižanski kmetje od več strani živo vpirajo narodnemu ščuvanju, ter da so že celó s palicami grozili meščanom, ako bodo ljudi k taborjem prigovarjali. Ta razcep v dve stranki med kmeti je bajé kriv, da so se pomnožili na Igu stanujoči žandarji, ker se je bilo bati, da ne bi se nasprotni stranki spopadli.“ — Mi o teh strankah do zdaj nismo še besede slišali, ter dobro vemo, da jih nikjer ni, razen v „Tagblattu“. Ko bi pa ti stranki med močvirskimi prebivalci morebiti res vendar utegnili biti, nam to nikakor dolgo skrito ne ostane; kajti Dežman pojde pod okriljem svoje kmečke stranke gotovo skoraj zopet na močvirje, po kterem je poprej tako često korakal, a zadnja leta se ga tako trdovratno ogibal. — Naposled vprašamo: ker dozdaj, dokler so bili samo nemškutarji tepeni, kričal je „Tagblatt“ vedno tako krepko in tako glasovito na surovo silo, na žuljave kmečke pesti, kaj bi te novine storile, ako bi kmetje toporišče obrnili ter natolkli Slovence nemškutarjem na korist? Bi li njihov glavni vrednik Dežman tudi tekel ali brzojavno kričal c. kr. namestniku po sablje, bajonete in puške? „Tagblattove“ besede glasno pričajo, da ne! Ali ni to res dvojna mera, druga nemškutarjem, druga Slovencem? Pretep je torej prepovedan edino tedaj, kader so nemškutarji tepeni; a pretep je privoljen, samo da morajo tepeni biti Slovenci, kteri so in ostanejo „galgenvögel“ v očéh c. kr. vlade, v očéh plemenitih vojaških bramarbov, in v očéh srd in jezo pihajočih nemškutarjev. Tedaj Slovenci smo in ostanemo „galgenvögel;“ vse nič ne pomaga. — Okrajnega glavarja Pajka, če je za Ižance res tako po očetovski skrben, kakor se dela, opominjamo, naj svojo blagovoljno skrb drugače pokaže; prilike ima dovolj. Drevored ob ižanski cesti, kar ga spada pod ljubljansko obméstje, krasno stoji; a kar ga je pod blagovoljno Pajkovo roko, gine od leta do leta, — drevje sahne in drugo se ne zasaja. In kakšna je sama ižanska vas? Ali ni po njej toliko blata, da človek malo ne iz njega priti ne more? Oče Pajek, hic Rhodus, hic salta!

Iz Ljubljane, 14. julija. [Izv. dop.] Na tanko smo zvedeli, kako se je v nedeljo godilo na Igu. Mladeniči so po polu dne zastavo vzeli, kjer je bila shranjena, iz Štembálove hiše, ki stoji konci vasi doli na Turjak. To so storili e d i n o za to, vse drugo je bila prazna govorica, da bi jo pokazali mnogozbranemu ljudstvu, ker je nova lepo venčana ter okrašena z napisi in trakovi. Župana Štruklja sin jo je nesel po vasi, in mladeniči so za njo peli: „naprej zastava slave!“ ter klicali: „živio!“ Spremljalo jih je obilo naroda. Ko pridejo pred županovo hišo, stopi pred zastavnika 6 žandarjev, ktere na Ig pošilja Pajek zdaj vsako nedeljo, kar so bili Slovenci tam doli, kajti na Igu ne stanuje noben žandar. Hoteli so županovemu sinu vzeti zastavo, ktere ni hotel dati nikakor, nego napósled prsi razgálil, zastavo držeč pokleknil in rekel: „náte moje gole prsi! Umorite me, ako smete; a zastave ne dam, ker je naša in ker bi to sramotno bilo!“ Žandarji si niso upali niti streljati niti drezati, a Pajkov sodbénj hlapec, F l a k se zove, ni jih nič odgovarjal. Potem so žandarji zahtevali, naj se zastava shrani pri županu, kamor jo zastavnik res nese, a naglo se ž njo zopet ven prikaže; kajti ljudje so glasno zahtevali, da se povrne k Štembalu, kjer je bila poprej, kar se je tudi zgodilo. Tako je šla brez petja in kričanja skozi vas doli nazaj. Žandarji torej niso zastave vzeli, niti ni bil nikdo ranjen, kakor je pisal „Tagblatt“, ker nikdo na nikogar ni prsta položil; niti o surovem psovanji na žandarje nismo slišali nič, kakor poročajo uradne novine „Laib. Ztg.“ A ne bilo bi se čuditi, ako bi tu ter tam bila morebiti res padla kaka gorkejša beseda v tacem razgretem hipu, v kterem z golimi prsimi kleči mladenič pred Pajkovimi hlapci, kakoršni so nedavno v Velčem po nedolžnem umorili Slovenca; kajti kri ni voda. Birič Flak, kteri je ta dan žandarjem ukazoval namestu svojega gospodarja Pajka, in kteremu se prideva vsa netaktnost n a l a š č n a r e j e n e g a hrupa na Igu, zvečer v Ljubljano poroči po vojake, kterih je res o polu noči prišlo 28 z 1 častnikom.

*) V zadnjem listu omenjeni dopis iz Ljubljane se nam je 1 dan na tukajšnji pošti zakasnil, ker ga je imel g. kontrolor brez potrebe pod ključem. Dopis utegne tudi zdaj še zanimivati. Vred.

---

tudi na materijalno polje prestopimo. Naš pregovor pravi: kjer ni nič gledati, ni nič glodati. Živeli tedaj Tržačani, ki so iz čitalničnih deklamacij, in taborskih peroracij prvi *) na materijalno polje stopili! Tudi njih delavcev društvo in ultima linea ni nič drugega nego ljudska banka. — Banke bodo pa še le tačas vse ljudsko gospodarstvo rokovoditi mogle, kader se bo vse ljudsko blago iz najmanjših in najtanjših žilic v nje stekalo, in na drugo stran zopet ta tok v najmanjše in najtanjše ljudske žilice razlivalo. Denes vidimo, kako se banke povsod okoli nas snujejo, kako povsod socijalno gibanje njih potrebo in njih korist povdarja, in njih osnovanje zahteva. Samo s pomočjo ljudskih bank more siromak delavec s svojim grošem konkurirati s stotinjaki bogatinov, drugje nikjer. Gotovo so banke težko važen faktor denašnjih socijalnih razmer, in sploh se more ljudskim bankam lep prognostikum prerokovati. Samo še več bank, še več bank! kriči socijalistična šola. Res je, ljudske banke so še tako mladi instituti, da se njih končni vspeh še ne da prav previdéti. Njih upliv še ni segel skoz vse stanove človeškega društva. Mnogo je takih, ki ne vedó, kaj je ljudska banka, ki imajo celo krive nazore o teh institutih, in zato se ne zanimajo za nje, celo mrze jih. Denes upravljajo ljudske banke le z malim delom ljudskega imena in še le potem se bo mogla sodba o ljudskih bankah izreči, ali so namreč zmožne svojo nalogo v socijalističnem smislu izpeljati ali ne, kader bodo vse ali vsaj veči del ljudskega imenja v svojo upravo zajele. Denes še niso veliko več nego poskusi, pa pristaviti se mora in priznati, da so se ti poskusi sploh dobro obnesli, izjemši nektere slučaje, kjer so ljudske banke nerazumevše svoj namen se v srečolovne in dobičkarijske operacije spustile. Popularen poduk o ljudskih bankah bi bil pri nas velike koristi. Gospod Ivan G r š a k, ki se z narodnim gospodarstvom bavite, kje ste! — Da ljudske banke premetanje blaga regulirajo, to je gotovo, to nam njih dosedanje delovanje kaže; drugo vprašanje, in sicer vprašanje socijalizma je pa: ali ljudske banke tudi enakomerno razdeljenje dela in blaga pospešujejo? Do denes, ko še vsa svoje delotvorne zmožnosti razvile niso, se to vprašanje odločno ne more ni potrditi ni zanikati.

Razen takih praktičnih predlogov socijalno vprašanje rešiti, iztuhtali so ljudje v praznih urah tudi mnogo drugih nepraktičnih, prav za prav poetičnih. Posebno Francozje so se v tem za mojsterstvo poganjali. Ves svet vé, da so Francozje najnepraktičneji kolonizatorji, in to svojo nepraktičnost so tudi v sistemah pokazali, ki so jih o preustrojenji socijalnih razmer iztuhtali. Kader god so svoje sisteme v praktično življenje vpeljati skušali — in takih poskušenj so dosta naredili i doma i v Ameriki — vsakokrat jim je še spodletelo, kakor tistemu, ki prvokrat na led gre. Kdo ne pozna Fouriera, St. Simona in druge! Mnogo so mislili, marsikaj lepega izmislili, pa praktično izpeljivega skoro nič. Največa njih zasluga za socijalno vprašaaje je ta, da so to vprašanje braneči se ga Evropi na dnevni red tako rekoč posilili, z veliko vpornostjo na dnevnem redu vzdržali, in o njem zmed vsemi narodi najglasneje svoj glas vzdignili. Največi socijalistični rabulisti in radikalci pravijo, da je človek tačas najsrečneje živel, ko je stal na najniži stopinji izobraženosti, ko je kot lovec po gozdih divje zveri lovil, ali kot nomad za svojimi čredami po svetu hodil, koder so one po pašah okoli stikale. Tačas, pravijo, je bil človek najsrečneji, ko ni bil nobenemu podložen, nobenemu pokoren, ampak svoboden, kakor jelen v gori, in orel v zraku. In to prirodno stanje se mora, naj velja kar god hoče, človeku na srečo zopet povrniti. V tem duhu je Rousseau svojega Emila spisal, ter v njem prirodnega človeka naslikal. Emil je hraber v boji, pa ne zato, ker je hrabrost moža in junaka odlikujoča krepost, ampak on je hraber zato, ker je morebiti kak filozof, nak! ampak zato, ker celo ne ve, kaj je smrt, ker misli, da bo večno živel. Poleg vsega tega se pa strahu tresé in drhče, kader zabliska in zagrmi. Kakor dete se skrije, oči stisne, da ne bi bliska videl, ušesa s prsti maši, da ne bi grmenja slišal, in zakaj? — tega sam ne ve! Voltair prebravši Emila je bajè rekel: Emil je tako lepo spisan, da če bi ga vsi ljudje brali, bi se vsi na vse štiri postavili, pa v gozde in gore maršírali, da bi Emilu enako živeli! (Dalje prih.)

*) Že davno so prosili mariborski rodoljubi pri vladi naj bi se jim dovolila ljudska založnica ali posojilnica. Ljubeznjiva vlada je ni dovolila. Kje zdaj stvar tiči, ne vemo. Vred.

Razméstili so se po vasi od koder jih še zdaj, ko te vrstice pišem, ni v Ljubljano. En rokodelec, kteri ima tesno hišico, dobil je 4 vojake pod streho. Drugi dan zjutraj je za temi vojaci na Ig šla cela kompanija, ktera se je vendar povrnila že na polu poti od Matevžeta. Sodnjega poziva ni še dobil nikdo, poklicani so bili denes na odgovor v Ljubljano samo tisti 3 kmetje, kteri so stroške nabirali za zdanjo novo zastavo. In zaradi tega, ker ni bila tako hitro gotova, odložil se je bil za teden prihod ljubljanskih Slovencev.

Te dni je po noči šel s Poljan proti kolodvoru neki železensk uradnik, neslovenec po mislih. Pred Dežmanovo hišo se zadene ob ročáje, ki stojé pred njo. Hitro nanj planeta oba Dežmanova policaja ter zakričita: „kaj pri tej hiši iščete?“ Strašno hude ukaze morajo ti ubogi stražniki imeti — ob mestnih stroških!

Iz Ljubljane, 14. julij [Izv dop.] Pred nekoliko dnevi je okrajni glavar Pajek od vlade prejel pohvalno pismo, ker se je v zadnjem času toko moški vêdel; po ižanski dogodbi morebiti dobode celo zlat križec, ako več ne. „Tagblatt“ poroča, da misli tudi litijskega okrajnega glavarja, grofa Auersperga, ministerstvo pohvaliti zaradi janjških zasług. Torej kdor hoče v službi povikšan ali pohvaljen biti, naj bode Slovencem sovražljiv, kakor nam priča trojica Hočevar, Pajek, Auersperg.

Trgovinska zbornica je 12. dan t. m. zadnjič zborovala pred novimi volitvami, za ktere izstopi 15 zbornikov, in ktere se bodo vršile 29. 30. in 31. dan julija meseca. Važna je bila ta seja tudi zato, ker je potrdila g. Horakov nasvet, naj se najprvo pismo pošlje, nezaupnica c. kr. dvornemu svétniku in državnemu poslancu dr. Klunu ter potlej razglasi tudi po novinah; kajti dr. Kluna je v ljubljanski deželni zbor izvolila baš ta zbornica. Mi to moško javljenje živo pozdravljamo, četudi smo popolnem preverjeni, da bode znanega dr. Sučiplašča vrlo malo peklo, morebiti celó veselilo, ker ga c. kr. vlada utegne zaradi tega še tako povzdigniti, da bode naposled minister. Izgledov imamo v zadnjih časih dovolj.

Tudi politično društvo „Slovenija“ se je bilo 12. dan t. m. zbralo v sejo, v kteri je sklenilo g. Kotnika z Vrhnike priporočati za deželni zbor na mesto odstopivšega g. Trpinca. Gosp. dr. Poklukar, kterega ima „Slovenija“, kakor čujemo, že dolgo na polici pripravljenega, torej zopet ni mogel še na vrsto priti.

Končno vam oznanjamo, da se res v Ljubljani snuje novo delavsko društvo. Kader zvemo kaj več o tem, hočemo dalje poročiti.

Naša društva.

Drugi redni občni zbor dramatičnega društva v Ljubljani.

V nedeljo 11. t. m. je imelo dramatično društvo svoj drugi redni občni zbor v čitalnični dvorani. Udeležilo se je mnogo ljubljanskih družabnikov, med njimi tudi več družabnic in nekaj vnanjih po poslanih volilnih listih. Prvosednika namestnik g. Murnik pozdravlja zbor, ki se je sešel zopet po skoraj 13mesečnem delovanji društvenega odbora, o kterem se bode poročalo. Veselje je bilo videti — pravi — pred enim letom, kako se je novo voljeni odbor poprijel dela in mislé, da mu bode pred mogoče sklicati občni zbor. Ali prvosednik, zmožen in z vednostimi obdarovan, popustil je kmalu vse delovanje, kar je odbor obžaloval, in po tej nemili okoliščini je moral tudi temu zboru predsedovati predsednikov namestnik. Ako delavnost odbora ni bila tako vspešna, kakor se je morebiti nadejalo, kriva je temu omenjena okoliščina, in pa, da je tudi tajnik kmalu potem opustil vse svoje delovanje, tako da je bil odbor brez prvosednika in brez tajnika. Zatorej naj slavni zbor ne sodi odborovega delovanja preostro.

O delovanji odbora poroča najprej tajnika namestnik g. Nolli, ki je na prošnjo odbora v seji 10. junija t. l. prevzel tajniška opravila. Kljubu oviram, ki so narastle društvu nenadoma iz njegove lastne srede, tudi v tej dobi društvena delavnost ni opešala, in se je trudil odbor spolniti svojo dolžnost, kar mu je bilo mogoče pri omenjenih okolščinah. Družabnikov šteje društvo po tiskanem imeniku 221, med temi je 31 predstavljajočih in sicer 12 ženskih in 19 možkih, drugi so pisalni, večidel pa podporni udje. Kakih 20 družabnikov pa se ne nahaja v tiskanem imeniku, ker jih prejšnji tajnik ni naznanil odboru o pravem času, da bi se bili mogli natisniti v imeniku.

Gledé izdavanja društvenih knjig je odbor spravil v red knjige za prvo in drugo društveno leto 1867 in 1868. Izšel je „slovenske Talije“ zaostali 1. vezek. „Priročna knjiga za glediške diletantante“, in 5. 6. 7 vezek, vsak obsegajoč po dve krajši igri. Družabnikom pristopivšim za leto 1867 poslalo se je vseh 7 vezkov, onim za l. 1868 pa za drugo leto odločeni 4. 5. 6. in 7. vezek. Vsi vezki skupaj obsegajo 37 ½ tiskanih pol navadnega klasikovega formata. Igralo je društvo 9 večerov skupaj 13 iger in sicer 3 večere z vstopnino za društveno blagajnico, 2 večera je pripomogla pri koncertih gosp. Heidricha in gospé Odijeve, 1 večer pri dobrodejni besedi za napravo zimskih oblek za uboge šolske otroke, in 3 večere pri besedah čitalničnih. Skrbel je dalje odbor, da si pridobi izdatne denarne podpore in javno gledišče vsaj za eno nedeljo na mesec od deželnega zbora kranjskega. Umrla sta dva družabnika, kterim bodi prijazen spomin. Novemu odboru se prepušča mnogo rokopisov za natis odobrenih. Sporočilo sklepa z besedami: konečno naj bode izrečena srčna želja, da bi med slovensko inteligencijo se zbudila veča ljubezen do društva, ki ima toliko važen namen, da bi ne pogrešali med družabniki toliko znanih domoljubov slovenskih! Novemu odboru naj bode posebno na srce položeno, da zdaj po odstranjenih ovirah in spolnenih dolžnostih društva nasproti družabnikom, ne zamudi buditi in vabiti slovenske domoljube k pristopu. Le potem bode mogoče, da bode delalo društvo z vspehom tudi na literarnem polji z izdavanjem dobrih iger in razpisovanjem daril za izvirna dela, ako bode našlo obilo podpornikov med slovensko domoljubno inteligencijo. Od novega odbora pričakujemo, da bode krepko se lotil dela in skrbel posebno za to, da častno nastopi društvo na javnem odru, ter da se zopet povrne od sedanjega odbora tako milo pogrešani red, ki je gotovo najbolji podpornik vsacega napredka *).

Potem poroča o denarnem stanu društva blagajnik Žagar. Dohodkov je bilo leta 1868 skupaj 975 gold. 52 kr., stroškov pa 924 gold 85 kr., tedaj je ostalo gotovine 50 gld 67 kr. Stan premoženja je bil konci leta 1868 skupaj 883 gld. 49 kr., proračun za tekoče leto kaže dohodkov 1261 gld. 49 kr., stroškov pa 1260 gold.

O društveni knjižnici poroča knjižničar g. Guttman. Razen igrokazov in dramatičnih del tiskanih, namreč 28 slovenskih, 60 českih in nekaj srbsko-hrvaških, francoskih, laških in nemških ima društvo v rokah 43 rokopisov dozdaj še ne natisnenih slovenskih igrokazov. Ne bode tedaj še tako hitro prišlo v zadrego zarad natiskovanja iger.

O vspehu prošnje odborove na deželni zbor in o osnovi društvene dramatične učilnice poroča v odborovem imenu g. Grasselli. Obrnilo se je društvo do deželnega zbora s prošnjo, naj se mu dovoli denarna podpora iz deželnega zaklada in brezplačno prepusti javno gledišče vsaj dve nedelji vsak mesec; denarno pripomoč bi društvo najbolj potrebovalo za izdržavanje dramatične učilnice. Deželni odbor je odgovoril na to, da ima vsled sklepa sl. deželnega zbora od 18. sept. in 2. okt. 1868. l. nalogo, deželnemu zboru v prihodnji seji poročati, kako se ima obračati za l. 1869/70 podpora za obstoječe gledišče in za slovenske glediške zadeve. Deželni odbor tedaj želi, da mu dramatičnega društva odbor naznani svoje mnenje. Odsek, izvoljen iz odbora dram. društva, da poroča o dopisu deželnega odbora, poročal je gledé na to, da je treba za odgojevanje dobrih igralnih moči dramatične učilnice in na drugi strani pa je tudi želeti, da bi se dobili dobri izvirni igrokazi, po razpisovanji primernih daril, naj se obrne podpora iz deželnega zaklada deloma na prvo, deloma na drugo. Le tako bi bilo društvo v stanu, vspešno zidati duševno poslopje bodočemu novemu zavodu za narodno omiko, ako se kar je mogoče podpira v obeh teh ozirih, ktera sta oba neobhodno potrebna in enako važna. Zato naj se porabi polovica one podpore, ktero bo blagovolil nakloniti deželni zbor dram. društvu, za vzdržavanje dramatične učilnice, druga polovica pa za razpisovanje posebno izvirnih igrokazov. Gledé na težave pri diletantiških predstavah je odstopil odbor od svoje prošnje, da se mu prepusti gledišče dvakrat, in prosi samo za eno nedeljo v meseci, dokler si ne bode dobil plačanih igralnih moči. Za učilnico si je pridobil odbor cenjeno moč v gospej Odijevi, in se odpre že v jeseni učilnica za ženske, za moške pa pozneje.

Potem so bili na vrsti posamezni predlogi. G. Tisen stavlja predlog, naj se volite dve gospodičini v odbor. Čez ta predlog se stopi na motiviran dnevni red, ker se gospodičnam, kterih število tako žalibog ni preveliko, zraven njih truda, ki ga imajo pri igranji, ne more nakladati še težavni posel odborništva, posebno gledé na to, da se namerava zmanjšati število odbornikov. G. Žagar predlaga, naj se število odbornikov, po nepotrebnem na 20 pomnoženo, zopet zniža na 12, od kterih mogó trije stanovati zunaj Ljubljane. G. Nolli podpira ta predlog, ker ni treba tako velicega aparata, pri kterem le nekteri delajo, a drugi nič. Po kratkem ugovoru g. dr. Poklukarja, naj ostane pri starem, obvelja g. Žagarjev predlog po formulaciji g. Nollija, vsled ktere se spreminja §. 12 pravil tako, da odbor obstaja iz 12 odbornikov, ki se delé sami v znanstveni razdelek 7 odbornikov, od kterih mogó 3 stanovati zunaj Ljubljane in igralni razdelek 5 odbornikov, in v §. 14. se pristavi, da odbor voli tudi tajnika. Novi odbor naj predloži spremenjena pravila do prihodnjega rednega občnega zbora vladi v potrjenje. Po predlogu g. Grassellja izreče občni zbor zahvalo vsem gospodičnam in gospém, ki so kot igralni udje podpirale društvo. Vsi nazoči vstanejo in zaklíčejo: Živele! G. Kreča predlog, naj se izvoli eden slovenskih časopisov za društveni organ, se izroči novemu odboru.

Potem je bila volitev odbora, pri kteri je bilo oddanih 46 volilnih listov, in so izvoljeni: Za prvosednika g. Grasselli z 39 gl., za blagajnika g. Žagar z 45 gl. V odbor: gg. Jurčič z 46, Guttman z 45, Murnik z 45, Noli z 45, Valenta Vojtek z 45, dr. Lavrič z 45, Stritar z 45, dr. Bleiweis ml. z 44, Kandernal z 44, Cegnar z 44, Ravnikar Franjo z 43, dr. Poklukar z 42, dr. Hudec z 34, Alešovec z 34, Drahsler z 31, Šolar z 31, Drenik Franjo z 30 in Vilhar Ivan z 29 glasovi. Največ glasov po teh so dobili še gg.: Zabukovec 28, Kreč 19, Koblar 11, Vavrů 7, Colloreto 6 in Tisen Ivan 5.

Politični razgled.

Njegovo veličastno je pomilostilo na 14 dni v ječo obsojenega linškega škofa in mu odpustilo vse pravne nasledke njegove obsodbe. Škof bajè pomiločenja ne bo sprejel.

Beustove rudeče-oplatičene knjige, kolikor je do zdaj videti, po zunajnih državah niso zbudile nobene posebne zanimljivost. „Kreuzzeitung“ naravnost norce brije, o Beustu pravi: Škoda, da ni šel Beust med časnikarje, potem bi ne bilo diplomatom treba brati dolgih časnikarskih člankov v obliki službenih depeš in svet bi se znebil nemirnega državnika, ki ne more trpeti, da bi se kje na svetu kaj dogodilo, kamor bi tudi on ne vtikal svojih parkljev.

Dunajski listi imajo s svojimi dopisniki svojo nesrečo. Eden brnskih dopisnikov v „Nov. fr. Pr.“ opisovaje ondotne homatije se celo nič ne obotavlja in naravnost dolži Slovane, češ da so oni krivi vsega nereda, ki torej spada na račun „korune české“. Drugi dan pa se oglasi v ravno istem časniku drug dopisnik iz Brna, ki pa pripoveduje, da je vodja socijaldemokratične agitacije, Nemec Mühlwasser raznašal po mestu novico,

*) Slovenske domoljube storim pozorne na članek „Slovenski slovstveni zavodi“ v koledarji družbe sv. Mohora za leto 1870, v kterem najdejo več o dramatičnem društvu, kakor tudi v gori omenjeni priročni knjigi za glediške diletante, ki je naprodaj pri vseh knjigarjih po 50 kr. Pis.

da je policija obesila pijanega jetnika, in da je s to lažjo širil ogenj razdraženosti. „N. f. P.“ tudi to tiska, pa jej še na um ne pride, da bi preklicala, kar je dan poprej lagala — saj je lagala samo Slovanom na kvaro.

V Brnu še zmerom vre. Na Dunaji so bili hitro našli pomoček proti ljudski razdraženosti — posadno stanje! C. kr. namestniku pa se je vendar osrečilo, da je odvrnil to nesrečo od glavnega mesta moravskega. O uzrokih nepokoja se sliši, da se je 11. t. m. meseca pijan človek, kterega je bila mestna straža zaprla, v ječi obesil in da se je med ljudstvom raznesla govorica, ka so policaji vjetega do smrti trpinčili in potem obesili. Preiskavanje je bajè dognalo, da se je nesrečnež sam obesil drugi dan so se začeli ljudski neredi, o kterih smo poročali že v zadnjem listu. Ljudstvo je v mestni stražnici vse razbilo, stražnike pretepalo in načelnika mestni policiji ranilo. Oblastnija je klicala vojake na pomoč, čem dalje tem več, konečno so bili trije regimenti na ulicah in so ljudstvo razgnali. Sledeče dni so se neredi ponavljali, ljudstvo je na vojaštvo metalo kamenje, vojaki so streljali, pravijo da tudi v hiše; mnogo ranjenih, nekoliko mrtvih, več pa zaprtih. Vojake kličejo v mesto, župan opominja k miru, dozdaj še zastonj, kajti resničen je prigovor, ki pravi: kdor je burjo sejal, bo nevihto žel.

„Pol.“ se piše iz Dunaja, da je znana tajna okrožnica na okrajne glavarje na Českem pisala se na zapovelje dunajskega ministerstva in da je vlada sama rabila besede, da se ne bi rada kompromitirala, kakor da bi bilo narodom samo za to, da bi se vlade v svojih nesrečnih eksperimentih ne kompomitarala, a ne vse in samo za narodno srečo, zadovoljnost in blagostanje. Žalostno vladanje, ki vse svoje visoke namene strinja v tem, da bi se njeno kompromitiranje očividno ne pokazalo!

V Trstu živo klije laško seme. 13. t. m. se je od tam poračalo, da so zaprli 3 dečake, ki so hoteli na pokopališči demonstrirati. Ljudstvo se je v gruče nabiralo, 20 so jih zaprli, policijska direkcija žuga s postavo: „pesem starega Kranjca“ naj bi se zdaj tiskala in razdelila na državne stroške, ona najbolje opisuje naše notranje stanje. Kam plavamo?

Kako sedanja vlada dejansko uresničuje decembersko ustavo in cesarjevo željo, naj bi bili vsi avstrijski narodi srečni in zadovoljni, kaže med mnogimi drugimi tudi imenovanje deželnega poslanca dalmatinskega g. dra. Klaića za šolskega svetovalca v Istri. To imenovanje je kazen ne le za Klaića, ampak za Dalmacijo. Klaič, ki je kot šolski svetovalec v Dalmaciji svoje zmožnosti za to službo dovolj jasno pokazal, prestavljen je samo zato v Istro, ker je Dalmaciji branil pravice 400,000 Slovanov proti neopravičenemu gospodarstvu 20,000 Lahonov — z eno besedo, ker je bil šolnik in Slovan, a ne samo ponižni slugi in izdajica svojega naroda, s kterimi lastnostimi se dandenes v državni službi najlaže izhaja. Dr. Klaič je zdaj iz nova pokazal, da je mož. V pismu do c. kr. namestnika Wagnerja je izrekel, da nove službe v Istri ne sprejema, ker se ustavlja njegovem političnemu in narodnemu prepričanju, da ga prestavljajo iz njegovega dosedanjega delokroga, kjer ga je potreba, v deželo, kjer bi primerno ne mogel tako uspešno delati. Ko bi imeli Slovani dosta takih mož!

Na Pariški borzi se je raznesel glas, da postane princ Napoleon predsednik ministerskemu svetovalstvu. Novo ministerstvo še ni sestavljeno.

Španija ima zopet novo ministerstvo.

Razne stvari.

* (Tabor v Ormužu) ki je kakor znano od vlade dopuščen, bo 8. avgusta ob štirih popoldne.

* (Mistifikacija). Toliko časa so nam hudiča — na steno mazali, da so nam ga namazali — „Slov. Nar.“ je mistificiran. Sestavka, ki smo jih nedavno prinesli češ da sta tiskana v „Jurijčku s pušo“, nista mogla biti tiskana v tem lističu, ker listič sploh nikjer ne izhaja torej tudi v Trstu ne. Pač se nam piše, da je bil zarad onih sestavkov — z drugimi napisi — v Ljubljani „Brencelj“ konfisciran, da sta torej „Brenceljnova“ lastnina — ako zopet nismo mistificirani. Slišimo, da se g. Alešovcu pred sodnijo poditika, ka nam je on poslal pograbljena sestavka. Da dobi duša mir, javno oglašamo, da nam g. Alešovec še nikdar ni nič poslal, razen v „Triglavu“ očitanje, da je naša pisava „gemein“, kar je bil pa že pred njim bolje opravil „Tagblatt“, ki je krepko zarentačil: bodenlos gemeine frechheit eines erbärmlichen scriblers.

* (Kupčijska zbornica kranjska.) Društvo „Slovenija“ priporoča za volitev v kupčijsko in obrtnijsko zbornico, ki se bo vršila 29. in 30. t. m. te-le gospode: za trgovski oddelek: J. Debevca, J. Jamšeka, V. Petričiča, J. Fabiana, J. Hartmana, F. Fortuna, trgovce v Ljubljani; za obrtnijski oddelek gg.: J. Šventnerja, čevljarskega mojstra v Ljubljani, G. Tönies-a, stavbinega mojstra v Ljubljani, M. Šreinerja, pasarskega mojstra v Ljubljani, P. Skaleta, kovaškega mojstra v Ljubljani, B. Vrhovca, zlatarja v Ljubljani, H. Ničmana, bukvoveza v Ljubljani, A. Čepona, krojaškega mojstra v Ljubljani, A. Prmeta, peka v Ljubljani; za rudarski oddelek: gospoda barona Mihaela Zois-a, fužinarja v Ljubljani.

* (Iz Ljubljane) se nam piše 15. julija: Tistim trijem ižanskim kmetom, kteri so novce nabirali za novo zastavo, rekel je včeraj okrajni glavar Pajek, naj plačajo 46 gold. 40 kr., ako hoté, da pojdejo vojaci z Iga. Te novce je od njih zahteval brez zapisnika, brez kake razsodbe, in dal jim je naposled listič, na kterem je stalo samo 46 gld. 40 kr., brez čegavega podpisa. Čujemo, da so se možje potlej šli pritožit prvosedniku c. kr. deželnega sodišča. — Za gotovo smo zvedeli, da pridejo v sodnje preiskovanje vsi ljubljanski gospodje in gospodičine, kar jih je bilo 4. dan t. m. šlo na Ig, torej bodo še gotoveje toženi vsi tisti Ižanci, kteri so v nedeljo šli s zastavo. Koliko oprtnih košev papirja bode zopet popisanega za — nič. Preiskovanje se je izročilo staremu slovenskemu prijatelju Grčarju.

* (Ravnopravnost.) Pred nekterimi tedni se je bil v Pragi zaprtemu vredniku Tolmann poslal „intimat“ najviše sodnije, v kterem se je jetniku oznanjalo, da se na njegovo izvenredno pritožbo ne bodo ozirali. G. Tolman nemškega pisanja ni hotel sprejeti in je protestoval proti temu, da se tako žali ravnopravnost. Čez nekoliko dni mu je prinesel birič zapečateno pismo s českim napisom. Kjer je pa Tolman sumil, da se pod českim napisom skriva nemški intimat, ni maral za pismo. 9. julija so ga torej poklicali v jetniško pisarnico in mu oznanili, da mu bodo pred svedoki prebrali nemški intimat, in da ima takoj 50 fl. globe plačati. G. Tolman je odgovoril, da se ne pusti siliti, ka bi moral poslušati nemški intimat in je uložil tudi proti temu posiljevanju svoj protest „Pol.“ nam ne pové, ali so potem biriči g. Tolmanu siloma ušesa razklenili ali ne, to pa se jasno kaže, da je ravnopravnost — velika laž.

* (G. dr. V. Zarnik in novo dunajsko opersko gledišče.) Pred par meseci smo brali v „Politiki“ fulminantne uvodne sestavke in šale v listku zarad tega, da se je to novo gledišče s 7 milijoni vzetimi iz državne cislajtanske blagajne sezidalo, pred 14 dnevi so pa spet „Narod. Listy“ zoper to strašno rentačili in ropotali, da morajo češki davko-plačevalci tudi dunajska gledišča pomagati graditi! Zdelo se nam je jako dobro in shodno, da je g. dr. Z. to priliko porabil v svojem govoru za dokazovanje koristi federalizma v Avstriji. — Naenkrat čujemo zavzeti, da je ravno to „verbum delicti“, zavoljo kterega mislijo g. dr. Z. tožiti, namreč da je to njegovo trjenje laž bila. Še bolj zavzeti smo bili pa zarad tega, ker češke liste precej za frak zgrabijo, ako le količkaj „verfassungstreu-nim“ možem sumljivega zinejo, ali zavoljo tega niso nikogar pred sodnijo pozivali, oficijozni listi jim še niti protislovili niso! — Ali spregovoriti nismo hoteli nobene o tem, predno se nismo natanko iz zanesljivih virov informirali, da ne bi nam kdo očital, da so naša data „apokrifna“, kakor g. John-ovo povelje. — Ali zdaj pa smemo povedati, kar smo o tej stvari iz Beča iz najboljših virov izvedeli in to namreč: da je imel gosp. dr. Zarnik v svojem trjenji od konca do kraja popolnoma prav, da se je to gledišče iz državne blagajne delalo in se še dela in kinča, da bo morebiti še več od 7 milijonov stalo, kader bo z vsema v redu. Pred nami leži to-le v nemškem jeziku tiskano, nam iz Beča poslano: Staatsbudget für 1869. Allerhöchster Hofstaat, ausserordentliches Erforderniss: Zur Beischaffung von Garderobe, Requisiten, dann des Musikbedarfes für das neue Opernhaus die **zweite** Rate mit . . . . . 200.000 gld.

Gesammt-Dotazion . 3.450.000 gld.

Se vé, kader se je to tiskalo, bilo je še le 3.450.000 gl., od tistega časa se je že to potrosilo! Tako-le je! „Tagblatt“-ova lokalna notica bila je škandalozna lažnjiva denuncijacija po stari policijski navadi, prosto dreganje in duksanje v rebra policije in državnega odvetništva, da bi g. dr. Z., ako je le količkaj mogoče, mandat izgubil.

* (Tatinstvo.) Pretekli torek se je vkradel iz farne cerkve na Cateži, okraj Krški, srebrni ciborij z 50 hostijami in vse cerkveno *perilo*. Druge cerkvene obleke in orodja se tatovi niso dotaknili.

* (Dokaz ravnopravnosti s žrebljem pribit.) Ko je bil že list končan, prinesel je uradni služabnik vredniku Tomšiču nemško vabilo pred sodnijo v tiskovnih zadevah. Ker vrednik nemškega vabila ni hotel sprejeti, nabil ga je uradni služabnik na vredniška vrata. Živila ravnopravnost nabita na naša vrata!

Na Dunaji so dober kup na prodaj

4 že rabljene matične mašine,

s kterimi se izdelujejo vite in vrtane vretenične matice (žmeki schraubenmutter), in bi se dala ž njimi napraviti prav dobra kupčija v provincijah, kjer so delavci pa tudi izdelavanje (na vodi) po nizki ceni. Pisma z napisom X. M. 579 oddaja „Annoncen-Expedition von Haasenstein et Vogler“ na Dunaji.

Pri Ign. Kleinmayerju in Fed. Bambergu

je ravnokar prišlo na svetlo:

Prešerns Lieder

deutsch von

A. Pače.

Cena eleg. brošure 30 kr.

Kdor pošlje 32 kr. v frankiranem listu, pošlje mu knjižico frankirano na vsaki kraj

Ign. Kleinmayrova in Fed. Bambergova knjigotržnica v Ljubljani.

Izdatelj in vrednik Anton Tomšič. Lastniki: Dr. Jože Vošnjak in drugi. Tiskar Eduard Janžič.